

Τι Είναι
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ;
Γνώριζε τα Δικαιώματά σου

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΑΗΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

ΕΚΔΟΣΗ 2017

Τι Είναι
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ;
ΓΝΩΡΙΖΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΑΗΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

ΕΚΔΟΣΗ 2017

Ο Σκοπός της Παρούσας Έκδοσης

Από τη δίωξη των θρησκευτικών μειονοτήτων μέχρι θέματα που περιστρέφονται γύρω από τη θρησκευτική λατρεία, πεποιθήσεις, τελετουργίες, έκφραση, το συνασπίζεσθαι, ένδυση, σύμβολα, εκπαίδευση, καταχώριση και διακρίσεις στον χώρο εργασίας, τα ζητήματα θρησκευτικής ελευθερίας έχουν κερδίσει μια εξέχουσα θέση στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων παγκοσμίως.

Όμως, πολλοί δεν καταλαβαίνουν ποια δικαιώματα εμπίπτουν στο πλαίσιο της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων ή τι πραγματικά σημαίνει ο όρος. Αυτή η έκδοση έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την κατανόηση του δικαιώματος της *ελευθερίας της θρησκείας* ή των πεποιθήσεων και τη σημασία που έχει αυτή με βάση τις οικουμενικές αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το διεθνές δίκαιο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τι Είναι

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Λ. Ρον Χάμπαρντ, η Εκκλησία της Σαηεντολογίας και η Θρησκευτική Ελευθερία	1
Η Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Διεθνής Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	3
Ένα Οικουμενικό Ανθρώπινο Δικαίωμα	5
Η Πλημμυρίδα της Παγκόσμιας Επίθεσης	7
Ευρύ και Βαθύ	9
Απόλυτο και Άνευ Όρων Δικαίωμα στην Πίστη	11
Σε Δύο Διαστάσεις	13
Ελευθερία Εκδήλωσης μιας Θρησκείας ή Πίστης	15
Τα Δικαιώματα των Θρησκευτικών Μειονοτήτων	17
Τα Δικαιώματα των Γονέων και των Παιδιών	19
Ελευθερία από τον Εξαναγκασμό	21
Ελευθερία από τις Διακρίσεις	23
Τα Δικαιώματα των Εργοδοτών, των Εργαζομένων και των Εθελοντών	25
Διαμόρφωση, Καταχώριση ή Αναγνώριση των Νομικών Θρησκευτικών Οντοτήτων	27
Αυστηρή Ερμηνεία των Περιορισμών	29
Θρησκευτική Ελευθερία: Ένα Θεμελιώδες Δικαίωμα	31
Αυξανόμενη Κοινωνική Εχθρότητα Εναντίον της Θρησκείας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	33
Καταστατικό Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας σε Σχέση με τον Σεβασμό της Θρησκείας ή της Πίστης	35
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	39
ΠΗΓΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ	47

Ο Λ. Ρον Χάμπαρντ, η Εκκλησία της Σαηεντολογίας και η Θρησκευτική Ελευθερία

Η θρησκευτική Ελευθερία και ανοχή συνιστούσαν πάντα μια σημαντική αρχή στην καρδιά της Σαηεντολογίας. Το Πιστεύω της Σαηεντολογίας της 18ης Φεβρουαρίου 1954, που γράφτηκε από τον Λ. Ρον Χάμπαρντ, Ιδρυτή της θρησκείας της Σαηεντολογίας, λέει:

Εμείς στην Εκκλησία μας πιστεύουμε: Ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν αναφαίρετο δικαίωμα να πρεσβεύουν όποια θρησκεία επιθυμούν, να έχουν όποιες θρησκευτικές συνήθειες επιθυμούν και να τις εξασκούν όπως επιθυμούν.

Ο Λ. Ρον Χάμπαρντ συχνά ασχολείται, στα γραπτά και στις διαλέξεις του, με την προώθηση και την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας και της θρησκευτικής ανοχής για τα μέλη όλων των θρησκειών. Για παράδειγμα, στο έργο του *Ο Δρόμος προς την Ευτυχία*, έναν μη θρησκευτικό κώδικα ηθών που δημιούργησε, έγραψε:

Κάθε συμβουλή που θα μπορούσε ίσως να δώσει κανείς σ' έναν άλλο σ' αυτό το θέμα [της θρησκευτικής ελευθερίας] είναι πλέον ασφαλής όταν απλώς υποστηρίζει το δικαίωμα που έχει το άτομο να πιστεύει σ' αυτό που επιλέγει. Είναι κανείς απόλυτα ελεύθερος να υποστηρίζει τις δικές του πεποιθήσεις με σκοπό να κερδίσει αποδοχή. Κινδυνεύει, όμως, όταν επιχειρεί να επιτεθεί στις πεποιθήσεις των άλλων, και πολύ περισσότερο όταν επιτίθεται κι επιχειρεί να τους βλάψει εξαιτίας των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων.¹

Παρομοίως, η Εκκλησία της Σαηεντολογίας έχει ασχοληθεί, κατά τη διάρκεια της ύπαρξής της, σε δραστηριότητες για την προώθηση και την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας σε όλο τον κόσμο για όλους. Οι Σαηεντολόγοι είναι αφιερωμένοι σ' αυτή την αρχή, όπως αποδεικνύεται από την υπόσχεσή τους να «υποστηρίζουν την ελευθερία της θρησκείας» για «το καλό όλων».²

Η Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Διεθνής Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ο αγώνας για τη θρησκευτική ελευθερία βρίσκεται σε εξέλιξη εδώ και χιλιάδες χρόνια. Παρ' όλα αυτά, η δημιουργία νομικών υποχρεώσεων αναφορικά με τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα, με σκοπό τον καθορισμό και την προστασία αυτού του δικαιώματος δεν είχε συμβεί πριν από την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948 («Universal Declaration»), το Άρθρο 18 της οποίας ορίζει: «Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας».

Η Οικουμενική Διακήρυξη δημιουργήθηκε ως απάντηση για τη φρίκη του Ολοκαυτώματος του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Πριν από το Ολοκαύτωμα, πολλοί υποστήριζαν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούσαν ενδοκρατική υπόθεση, η οποία θα έπρεπε να εποπτεύεται και να επιβάλλεται στο εσωτερικό κάθε χώρας από την κυβέρνησή της. Αυτή η άποψη εξελίχθηκε, καθώς ο κόσμος έμαθε την έκταση των φρικαλεοτήτων, πράγμα που οδήγησε σε ένα κίνημα για τη διεθνή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία ήταν παγκόσμια και αναφαίρετα.

Η σημασία της θρησκευτικής ελευθερίας ως ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα υιοθετήθηκε από την παγκόσμια κοινότητα στην Οικουμενική Διακήρυξη. Στην πρώτη κιόλας φράση της εισαγωγής, η Οικουμενική Διακήρυξη δηλώνει ότι: «Η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο». Αυτή ακριβώς η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, της ανθρωπότητας έχει γίνει η κινητήρια δύναμη για την προστασία και την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας και όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 1966, τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) ψήφισαν μια νομικά δεσμευτική συνθήκη, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Σύμφωνο), η οποία επεξέτεινε το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων και εφοδίασε την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ένα σώμα ανεξάρτητων ειδικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα) με την εξουσία να επιτηρούν την εφαρμογή του Συμφώνου. Αυτή η συνθήκη τέθηκε σε ισχύ το 1976. Το Σύμφωνο μαζί με την Οικουμενική Διακήρυξη και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (ICESCR), απαρτίζουν τη Διεθνή Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η Διακήρυξη του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Μισαλλοδοξίας και των Διακρίσεων Λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεων, όπως υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1981, έχει σχεδιαστεί για να εκφράσει την ισχυρή θέση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στις θρησκευτικές διακρίσεις και τη θρησκευτική μισαλλοδοξία. Περιγράφει, επίσης, λεπτομερώς τα εκτεταμένα δικαιώματα τα οποία καλύπτονται εντός του πλαισίου της θρησκευτικής ελευθερίας, μέσω της εκδήλωσης από το άτομο των θρησκευτικών του πεποιθήσεων.

Ένα Οικουμενικό Ανδρικό Δικαίωμα

Η Ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπινου όντος. Είναι ένα οικουμενικό ανθρώπινο δικαίωμα που ισχύει για όλα τα άτομα εξίσου παντού, ανεξάρτητα από το ποιοι είναι, πού ζουν, την ηλικία, το φύλο, τη φυλή ή την εθνικότητα, και τι πιστεύουν ή δεν πιστεύουν.³

Ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων είναι ένα ευρύ σύνολο δικαιωμάτων που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ξεχωριστά, όμως συνδέονται μεταξύ τους εκδόσεις. Το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων περιλαμβάνει την ελευθερία της συνείδησης και τη δέσμευση για τη θρησκεία ή την πίστη σε όλα τα θέματα.⁴ Δεν είναι ένα προνόμιο που παρέχεται από μια κυβέρνηση, αλλά ένα ατομικό, πατρογονικό δικαίωμα. Όπως μνημονεύεται στην Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: «Όλοι είναι προικισμένοι με αξιοπρέπεια και συνείδηση».

Το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων είναι εκ φύσεως και άρρηκτα συνυφασμένο με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, η ελευθερία τού συνασπίζεσθαι και οι οικουμενικές αρχές της μη διάκρισης και της ισότητας για όλους.

Η ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων ωφελεί τους πάντες. Αποτελεί ένα μέσο, μέσω ενεργειών βασιζόμενων στην πίστη, για την επίτευξη του εκδημοκρατισμού, της πολυφωνίας και της ασφάλειας· η ελευθερία της θρησκείας μειώνει, επίσης, τη φτώχεια μέσω της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Βρίσκεται στον πυρήνα των δημοκρατικών αρχών που συμβάλλουν σε μια ελεύθερη και ανοιχτή κοινωνία, την ηθική, τη διαφάνεια, το κράτος δικαίου, την ηθική μεταχείριση των άλλων, την ειρήνη και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε αντίθεση, οι περιορισμοί του δικαιώματος της ελευθερίας της θρησκείας συμβάλλουν στην πόλωση και στις διακρίσεις μεταξύ κοινοτήτων, υπονομεύουν εκδημοκρατισμό και την ασφάλεια και ενθαρρύνουν εξτρεμιστικές ομάδες.

Η Πλημμυρίδα της Παγκόσμιας Επίδεσης

Σήμερα, το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δέχεται επίθεση σε όλο τον κόσμο. Μια πρόσφατη παγκόσμια μελέτη από το Κέντρο Ερευνών Pew επικεντρώθηκε σε 197 χώρες και περιοχές που αποτελούν το 99,5% του παγκόσμιου πληθυσμού. Διαπιστώνει ότι περίπου πέντε δισεκατομμύρια άνθρωποι, το 75% του παγκόσμιου πληθυσμού, ζουν σε χώρες με υψηλούς κρατικούς περιορισμούς στη θρησκεία ή έντονες κοινωνικές εχθρότητες που έχουν σχέση με τη θρησκεία και οι οποίες, πολλές φορές, στοχεύουν εναντίον των θρησκευτικών μειονοτήτων.

Είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι αυτοί οι αυστηροί περιορισμοί κατά της ελευθερίας της θρησκείας έχουν αυξηθεί σε όλο τον κόσμο. Η έκθεση παρέχει ουσιώδεις αποδείξεις ότι, σε καθεμία από τις πέντε μεγάλες περιοχές του κόσμου, συνέβη μια αύξηση του επιπέδου των περιορισμών στην ελευθερία της θρησκείας.⁵

Ευρύ και Βαθύ

Το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων είναι ευρύ και βαθύ. Πρόκειται για μια θεμελιώδη ελευθερία, η οποία περιλαμβάνει όλες τις θρησκείες και τις πεποιθήσεις. Προστατεύει θείστικές και μη θείστικές πεποιθήσεις, καθώς και το δικαίωμα κάποιου να δηλώνει άθρησκος.⁶

Όπως σημείωσε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ στην οριστική της ερμηνεία του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας στο πλαίσιο του Διατάγματος του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οι όροι *πεποιθήσεις* και *θρησκεία* πρέπει να ερμηνευτούν ευρέως. Δεν περιορίζονται στις παραδοσιακές θρησκείες ή σε θρησκείες και πεποιθήσεις με θεσμικά χαρακτηριστικά ή πρακτικές ανάλογα μ' αυτά των παραδοσιακών θρησκειών. Το δικαίωμα στην ελευθερία πεποιθήσεων περιλαμβάνει νεοϊδρυθείσες θρησκείες και θρησκευτικές μειονότητες που μπορεί να αντιμετωπίζονται εχθρικά από μια κυρίαρχη θρησκευτική κοινότητα.⁷

Ένα κοινό λάθος, όσον αφορά τους ορισμούς, είναι ότι απαιτείται να υπάρχει πίστη στον Θεό προκειμένου κάτι να θεωρηθεί θρησκεία. Τα πιο προφανή αντιπαραδείγματα είναι ο κλασικός βουδισμός, ο οποίος δεν είναι θείστικός, και ο Ινδουισμός, ο οποίος είναι πολυθείστικός. Ένας τέτοιος στενός ορισμός παραβιάζει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα.⁸

Απόλυτο και Άνευ Όρων Δικαίωμα στην Πίστη

Ένα άτομο έχει ένα απόλυτο και άνευ όρων δικαίωμα να υποστηρίξει οποιαδήποτε θρησκεία ή πεποιθήση. Οι πεποιθήσεις δεν επιτρέπεται να περιορίζονται κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες.⁹

Ο νόμος για τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα δεν επιτρέπει τους οποιουσδήποτε περιορισμούς της ελευθερίας του ατόμου να έχει ή να υιοθετεί τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις της επιλογής του. Αυτή η ελευθερία είναι προστατευμένη άνευ όρων, όπως είναι και το δικαίωμα του καθενός να υποστηρίξει απόψεις χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις. Σύμφωνα με αυτά τα δικαιώματα, κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αποκαλύψει την αφοσίωσή του προς μια θρησκεία ή πεποιθήσεις. Παρομοίως, από κανέναν δεν μπορεί να απαιτηθεί να δηλώσει τη μη αφοσίωσή του προς θρησκευτικές πεποιθήσεις προκειμένου να βρει εργασία ή να αποκτήσει άλλα κοινωνικά ή οικονομικά οφέλη.¹⁰

Σε Δύο Διαστάσεις

Υπάρχουν δύο διαστάσεις στη θρησκευτική ελευθερία. Αυτό έχει να κάνει με το δικαίωμα του ατόμου και το δικαίωμα των θρησκευτικών κοινοτήτων να ασκούν ή να εκδηλώνουν τη θρησκεία τους, δημοσίως ή ιδιωτικά, μέσω «λατρείας, εθιμοτυπίας, πρακτικών και διδασκαλίας».¹¹

Η πρώτη διάσταση καλύπτει τα δικαιώματα των ατόμων να εκδηλώνουν ελεύθερα τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις τους. Η δεύτερη διάσταση καλύπτει τα δικαιώματα των θρησκευτικών ομάδων, οι οποίες αντιπροσωπεύουν μια κοινότητα ή τους ομοϊδεάτες τους, να εκδηλώνουν τη θρησκεία τους μέσω θρησκευτικών τελετών και κοινωνικών πρακτικών, καθώς και να δομούν τα εσωτερικά τους θρησκευτικά ζητήματα διά μέσου νομικών οντοτήτων και ιδρυμάτων.

Ελευθερία Εκδήλωσης μιας Θρησκείας ή Πίστεως

Η ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας ή των πεποιθήσεων μέσα από τη λατρεία, την εθιμοτυπία, τις πρακτικές και τη διδασκαλία περιλαμβάνει μια ευρεία και ποικιλόμορφη γκάμα πράξεων οι οποίες προστατεύονται τόσο για τα άτομα όσο και για τις θρησκευτικές κοινότητες. Η σύνδεση αυτών των πράξεων με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις πρέπει να εξετάζεται μεμονωμένα, για κάθε περίπτωση.¹²

Οι κατωτέρω εκδηλώσεις της θρησκείας αντιπροσωπεύουν θρησκευτικές πράξεις που έχουν αναγνωριστεί διεθνώς ότι εμπίπτουν στα πλαίσια και την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας. Τέτοιες πράξεις περιλαμβάνουν τις κάτωθι ελευθερίες, χωρίς να περιορίζονται σε αυτές:

- Τη λατρεία ή το συνέρχεσθαι σε σχέση με μια θρησκεία ή πεποιθήσεις και την ίδρυση και διατήρηση τόπων για τους σκοπούς αυτούς.
- Την ίδρυση και διατήρηση θρησκευτικών, φιλανθρωπικών ή ανθρωπιστικών ιδρυμάτων.
- Τη δημιουργία, απόκτηση και χρήση, σε επαρκή βαθμό, των αναγκαίων αντικειμένων και υλικών που σχετίζονται με τα τελετουργικά ή τα έθιμα της θρησκείας ή των πεποιθήσεων.
- Το γράψιμο, έκδοση και διάδοση σχετικών εντύπων.
- Τη διδασκαλία μιας θρησκείας ή πεποιθήσεων σε τόπους κατάλληλους για τους σκοπούς αυτούς.
- Την αίτηση και τη λήψη εθελοντικών οικονομικών και άλλων συνεισφορών.
- Την εκπαίδευση, διορισμό ή εκλογή ηγετών, ιερατείου και διδασκάλων που απαιτούνται βάσει των αναγκών και των προτύπων της κάθε θρησκείας ή πεποιθήσεων.
- Την τήρηση ημερών ανάπαυσης και τον εορτασμό αργιών και τελετών σύμφωνα με τους κανόνες της θρησκείας ή των πεποιθήσεων του ατόμου.
- Την ελεύθερη επικοινωνία με άτομα και κοινότητες για θέματα θρησκείας και πεποιθήσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.¹³

Η έννοια της λατρείας εκτείνεται σε ιεροτελεστίες και σε τελετουργικές πράξεις που επιτρέπουν την άμεση έκφραση των πεποιθήσεων, καθώς και στις διάφορες πρακτικές που είναι ουσιώδεις για παρόμοιες πράξεις, περιλαμβανομένης της κατασκευής τόπων λατρείας, τη χρήση των τελετουργικών διαδικασιών, θρησκευτικών τεχνουργημάτων και αντικειμένων και την επίδειξη συμβόλων.

Η τήρηση και η πρακτική της θρησκείας ή των πεποιθήσεων μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο τελετουργικές πράξεις, αλλά και διάφορα έθιμα, όπως την τήρηση διαιτητικών απαιτήσεων, την ένδυση με χαρακτηριστικό ρουχισμό ή καλυμμάτων, τη συμμετοχή σε τελετουργίες που συνδέονται με συγκεκριμένα στάδια της ζωής και τη χρήση συγκεκριμένης γλώσσας που ομιλείται συνήθως από μια ομάδα. Επιπλέον, η πρακτική και η διδασκαλία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων περιλαμβάνει πράξεις που είναι απαραίτητες για τη διεξαγωγή από θρησκευτικές ομάδες των βασικών τους

ζητημάτων, όπως η ελευθερία δημιουργίας ιερατικών ή θρησκευτικών σχολών και η ελευθερία προετοιμασίας και διανομής θρησκευτικών κειμένων ή εκδόσεων.¹⁴

Η ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας ή των πεποιθήσεων περιλαμβάνει επίσης το δικαίωμα κάποιου να μοιράζεται μία θρησκεία ή πεποίθηση με άλλους, χωρίς να υπόκειται στην έγκριση του κράτους ή άλλης θρησκευτικής κοινότητας. Κάθε περιορισμός στην ελευθερία εκδήλωσης θρησκείας ή πεποιθήσεων πρέπει να γίνεται κατ' εξαίρεση και σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.¹⁵

Τα Δικαιώματα των Θρησκευτικών Μειονοτήτων

Κάθε θρησκεία είναι μια θρησκευτική μειονότητα κάπου. Η ελευθερία θρησκείας ή πεποιθήσεων περιλαμβάνει επίσης τη δέουσα προσοχή και σεβασμό για τα άτομα που ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες. Αυτά τα άτομα έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν τη δική τους κουλτούρα, να δηλώνουν και να ασκούν τη δική τους θρησκεία και να χρησιμοποιούν τη δική τους γλώσσα, ιδιωτικά και δημόσια, ελεύθερα και χωρίς οποιαδήποτε παρέμβαση ή οποιαδήποτε μορφή φυλετικών διακρίσεων. Τα κράτη, κατά συνέπεια, πρέπει να προστατεύουν την ύπαρξη και τη θρησκευτική ταυτότητα των μειονοτήτων που ανήκουν στο έδαφός τους και να ενθαρρύνουν τις συνθήκες για την προώθηση αυτής της ταυτότητας.

Τα Δικαιώματα των Γονέων και των Παιδιών

Η ιστορία και η κουλτούρα του πολιτισμού αντανακλούν μια ισχυρή παράδοση γονικής φροντίδας για την καλλιέργεια και την ανατροφή των παιδιών. Αυτός ο πρωταρχικός ρόλος των γονέων στην ανατροφή των παιδιών τους έχει τώρα εγκαθιδρυθεί ασυζητητί ως ένα μόνιμο και οικουμενικό δικαίωμα.¹⁶

Το διεθνές δίκαιο επί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ορίζει αδιαμφισβήτητα το δικαίωμα των γονέων να ανατρέφουν τα παιδιά τους σύμφωνα με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις τους. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα απαιτούν από τα κράτη να τρέφουν σεβασμό για την ελευθερία των γονέων και, κατά περίπτωση, των νόμιμων κηδεμόνων, να διασφαλίζουν τη θρησκευτική και ηθική εκπαίδευση των παιδιών τους, σύμφωνα με τις δικές τους πεποιθήσεις.¹⁷

Τα παιδιά απολαμβάνουν το δικαίωμα να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση σε θέματα θρησκείας ή πεποιθήσεων, σύμφωνα με τις επιθυμίες των γονέων ή των κηδεμόνων τους. Αντιστρόφως, δεν μπορούν να υποχρεωθούν να λάβουν διδασκαλία για μια θρησκεία ή πεποιθήσεις ενάντια στις επιθυμίες των γονέων ή των κηδεμόνων τους, με κατευθυντήρια αρχή το συμφέρον των παιδιών.¹⁸

Κατά την άσκηση οποιωνδήποτε λειτουργιών που υιοθετεί σε σχέση με την εκπαίδευση και τη διδασκαλία, το κράτος πρέπει να σέβεται το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν μια τέτοια εκπαίδευση και διδασκαλία σε συμμόρφωση με τις δικές τους θρησκευτικές και φιλοσοφικές τους πεποιθήσεις.¹⁹ Απαγορεύεται η αναγκαστική συμμετοχή των παιδιών των θρησκευτικών μειονοτήτων σε θρησκευτική εκπαίδευση της θρησκείας της πλειονότητας ή σε μαθήματα που έχουν σχεδιαστεί ώστε να προκαλούν πλύση εγκεφάλου εναντίον της δικής τους θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο επί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα κράτη υποχρεούνται όχι μόνο να σέβονται την ελευθερία θρησκείας ή πεποιθήσεων, αλλά επίσης να προστατεύουν αυτή την ελευθερία από αθέμιτες παρεμβολές από τρίτους. Επιπλέον, τα κράτη θα πρέπει να προάγουν μια ατμόσφαιρα ανοχής και εκτίμησης της θρησκευτικής ποικιλομορφίας στα σχολεία. Το σχολείο και η εκπαίδευση μπορούν και πρέπει να συμβάλλουν στην εξάλειψη των αρνητικών στερεοτύπων που πολλές φορές δηλητηριάζουν τις σχέσεις μεταξύ των κοινοτήτων και έχουν ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για τις θρησκευτικές μειονότητες.²⁰

Ελευθερία από τον Εξαναγκασμό

Η ελευθερία «να έχεις ή να υιοθετείς» μια θρησκεία ή πεποιθήσεις περιλαμβάνει την ελευθερία του ατόμου να επιλέγει μια θρησκεία ή πεποίθηση, να αντικαταστήσει την τρέχουσα θρησκεία ή τις τρέχουσες πεποιθήσεις του με άλλες ή να υιοθετήσει αθεϊστικές απόψεις, καθώς και το δικαίωμα του ατόμου να διατηρήσει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του. Το άρθρο 18 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα απαγορεύει τον εξαναγκασμό, ο οποίος θα εξασθενούσε το δικαίωμα του ατόμου να έχει ή να υιοθετεί μια θρησκεία ή πεποιθήσεις, περιλαμβανομένης της χρήσης απειλών, βίας και ποινικών ή οικονομικών κυρώσεων με στόχο να επιβληθεί στους πιστούς να ακολουθήσουν άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις και συγκεντρώσεις, να ανακαλέσουν τη δική τους θρησκεία ή πεποιθήσεις ή να προσηλυτιστούν. Πολιτικές και πρακτικές εξαναγκασμού, οι οποίες περιορίζουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την ιατρική φροντίδα, την εργασία, σε συμβάσεις υπηρεσιών ή σε δημόσιες υπηρεσίες, μέσω της χρήσης υποχρεωτικών διακηρύξεων ή δηλώσεων που αρνούνται τη σύνδεση με μια θρησκεία ή πεποιθήσεις, παρομοίως παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.²¹

Το Δεύτερο Συμβούλιο του Βατικανού, μετά από προσεκτική διαβούλευση με άλλα δόγματα, συνόψισε και αναδιατύπωσε πολλές από αυτές τις κεντρικές ιδέες περί θρησκευτικής ελευθερίας και ανοχής στο *Dignitatis Humanae*, περιλαμβανομένης της διδασκαλίας αυτής της διακήρυξης αναφορικά με την ελευθερία από τον θρησκευτικό εξαναγκασμό:

Ένα άτομο έχει το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας. Αυτή η ελευθερία σημαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι πρέπει να είναι απρόσβλητοι από τον εξαναγκασμό είτε εκ μέρους των ατόμων είτε κοινωνικών ομάδων ή οποιασδήποτε ανθρώπινης δύναμης, με τρόπο ώστε κανείς να μην εξαναγκάζεται να δρα κατά τρόπο αντίθετο με τις δικές του πεποιθήσεις, είτε κατ' ιδίαν είτε δημοσίως, μόνος ή σε συνεργασία με άλλους, εντός των δεόντων ορίων. Αυτό το δικαίωμα του ανθρώπου για θρησκευτική ελευθερία πρέπει να αναγνωριστεί στο συνταγματικό δίκαιο από το οποίο διέπεται η κοινωνία και να γίνει πολιτικό δικαίωμα.²²

Ελευθερία από τις Διακρίσεις

Οι θρησκευτικές διακρίσεις απαγορεύονται από το διεθνές δίκαιο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κανένα άτομο ή ομάδα δεν μπορεί να υπόκειται σε διακρίσεις, σε οποιοδήποτε κράτος, ίδρυμα, ομάδα ατόμων ή άτομο λόγω θρησκείας ή άλλων πεποιθήσεων. Αυτό περιλαμβάνει οποιαδήποτε τάση για διακρίσεις εναντίον οποιασδήποτε θρησκείας ή πεποιθήσεων για οποιονδήποτε λόγο, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι είναι νεοϊδρυθείσες, μη θείστικές, μη-παραδοσιακές ή αντιπροσωπεύουν θρησκευτικές μειονότητες.²³

Διακρίσεις μεταξύ ανθρωπίνων όντων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων συνιστούν προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και άρνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών που έχουν διακηρυχθεί από τη Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Επίσης, συνιστά εμπόδιο για φιλικές και ειρηνικές σχέσεις μεταξύ εθνών.²⁴

Τα κράτη έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για την προστασία όλων των ατόμων εντός της δικαιοδοσίας τους από διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ανεξαρτήτως των λόγων που προβάλλονται γι' αυτές τις διακρίσεις. Αυτό περιλαμβάνει την υποχρέωση ανάκλησης νομοθεσίας διακρίσεων και θέτει σε εφαρμογή νομοθεσία η οποία προστατεύει την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων σε όλους τους τομείς της πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής. Τα κράτη πρέπει επίσης να εξαλείψουν επίσημες πολιτικές και πρακτικές οι οποίες διευκολύνουν τις διακρίσεις.²⁵

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει αποφασίσει ότι το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας επιτάσσει μια αυστηρή υποχρέωση ουδετερότητας από την πλευρά του Κράτους. Η υποχρέωση αυτή απαιτεί από το κράτος να απέχει από το να λαμβάνει μέρος σε θρησκευτικές διαμάχες ή από το να ευνοεί συγκεκριμένες θρησκευτικές ή κοσμικές ομάδες έναντι άλλων.

Το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απαγορεύει επίσης στο κράτος να επανερμηνεύει, να ερμηνεύει λανθασμένα, να αναλύει, να αξιολογεί ή να εξετάζει θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την έκφραση αυτών των πεποιθήσεων. Για παράδειγμα, στην υπόθεση *Μητροπολιτική Εκκλησία της Βεσσαραβίας και άλλοι εναντίον Μολδαβίας* (13 Δεκεμβρίου 2001), το Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που κατέληξε στα εξής πορίσματα:

*Κατά την άσκηση της ρυθμιστικής του εξουσίας σ' αυτή τη σφαίρα και στις σχέσεις του με τις διάφορες θρησκείες, το κράτος έχει την υποχρέωση να παραμένει ουδέτερο και αμερόληπτο. Αυτό που διακυβεύεται εδώ είναι η διατήρηση της πολυφωνίας και της ορθής λειτουργίας της δημοκρατίας. Βλέπετε *Hasan & Chaush εναντίον Βουλγαρίας*, Παράρτ. 30985/96 (26 Οκτωβρίου 2000, § 78).*

Επιπλέον, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, καταρχήν, το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας για τους σκοπούς της Σύμβασης αποκλείει την αξιολόγηση, από πλευράς του Κράτους, της νομιμότητας των θρησκευτικών πεποιθήσεων ή τους τρόπους με τους οποίους εκφράζονται αυτές οι πεποιθήσεις.

Τα Δικαιώματα των Εργοδοτών, των Εργαζομένων και των Εθελοντών

Η νομοθεσία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων απαγορεύει διακρίσεις που βασίζονται στις θρησκευτικές πεποιθήσεις ενός εργαζόμενου. Αυτή η διάκριση ισχύει όχι μόνο για προσλήψεις και απολύσεις, αλλά για όλους τους όρους, συνθήκες και προνόμια της εργασίας.²⁶

Άμεση διάκριση είναι και η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων. Βάσιμα παραδείγματα υφίστανται όταν ένας εργοδότης αρνείται να προσλάβει άτομα που συνδέονται με μια συγκεκριμένη θρησκεία ή απαιτεί από όλους τους υποψήφιους εργαζόμενους να μην ανήκουν σε μια συγκεκριμένη θρησκεία.

Έμμεση διάκριση εμφανίζεται όταν ένας φαινομενικά ουδέτερος όρος ή πρακτική μπορεί να θέσει τα μέλη μιας συγκεκριμένης θρησκείας σε μειονεκτική θέση, εκτός κι αν αυτή η μειονεκτική θέση μπορεί να δικαιολογηθεί. Βάσιμα παραδείγματα υφίστανται όταν απαιτείται από τους άνδρες εργαζόμενους να ξυρίζονται καθημερινά, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να αποτελεί διάκριση εναντίον των οπαδών του σιχισμού.

Ο πλήρης σεβασμός της θρησκευτικής αυτονομίας περιλαμβάνει την αναγνώριση ότι τα άτομα έχουν το δικαίωμα να εκδηλώνουν τη θρησκεία τους στην ιδιωτική τους ζωή, συνεισφέροντας εθελοντικά στη θρησκευτική τους κοινότητα, ασχολούμενοι σε ιεραποστολικές δραστηριότητες ή άλλες υπηρεσίες που προάγουν τη θρησκευτική αποστολή της κοινότητάς τους.²⁷

Διαμόρφωση, Καταχώριση ή Αναγνώριση των Νομικών Θρησκευτικών Οντοτήτων

Τα Ηνωμένα Έθνη, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και οι σχετιζόμενοι περιφερειακοί φορείς έχουν προ πολλού αναγνωρίσει τη σπουδαιότητα της νομικής προσωπικότητας και της δομής των θρησκευτικών οργανώσεων ως μέρος του δικαιώματός τους για ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων.

Όταν εξετάζεται το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, είναι πιο πιθανό κάποιος να σκεφτεί το δικαίωμα των ατόμων να πιστεύουν και να εκδηλώνουν τις πεποιθήσεις τους μέσα από τη λατρεία, τη διδασκαλία, την τήρηση και τις πρακτικές. Αλλά, αν το ξανασκεφτούμε αυτό, τα άτομα δεν μπορούν να ασκήσουν πλήρως το δικαίωμά τους για θρησκευτική ελευθερία, εκτός και αν τους επιτρέπεται να έχουν τη μορφή μιας νομικής οντότητας προκειμένου να οργανώνουν και να χειρίζονται τις θρησκευτικές τους κοινότητες.

Οι νόμοι που διέπουν τη δημιουργία, τη λειτουργία, την καταχώριση και την αναγνώριση των θρησκευτικών κοινοτήτων αποτελούν την ψυχή των θρησκευτικών κοινοτήτων. Χωρίς κάποια μορφή νομικής οντότητας, μια θρησκευτική κοινότητα δεν μπορεί να συμμετάσχει ακόμα και στις πλέον στοιχειώδεις πράξεις, όπως την κατοχή ή ενοικίαση ενός τόπου λατρείας, τον χειρισμό ενός τραπεζικού λογαριασμού, την πρόσληψη προσωπικού, τη σύναψη συμβάσεων για υπηρεσίες, την έκδοση και τη διάδοση θρησκευτικών κειμένων και την εγκαθίδρυση εκπαιδευτικών και κοινοτικών φιλανθρωπικών υπηρεσιών.

Η νομοθεσία που διέπει την πρόσβαση σε μια νομική προσωπικότητα θα πρέπει να είναι δομημένη με τρόπους που διευκολύνουν την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων. Κατ' ελάχιστον, η πρόσβαση στα βασικά δικαιώματα που συνδέονται με μια νομική προσωπικότητα θα πρέπει να είναι διαθέσιμη χωρίς δυσκολία.²⁸ Τα κράτη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι μια νομική προσωπικότητα και οι διαδικασίες θρησκευτικής καταχώρισης είναι σύντομες, διαφανείς, δίκαιες, ανοιχτές σε όλους και χωρίς διακρίσεις.²⁹

Τέτοια άρνηση πρόσβασης αντιπροσωπεύει ένα σοβαρό και ανεπίτρεπτο βάρος στο δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας.³⁰ Γι' αυτό και η νομοθεσία που διέπει τη σύσταση εταιρειών και την καταχώριση θρησκευτικών οργανισμών αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της μορφής της θρησκευτικής ελευθερίας σε ένα δεδομένο κράτος.

Σε πολλές περιπτώσεις, τέτοιοι νόμοι έχουν χρησιμοποιηθεί ως όπλο από το κράτος για να περιορίσουν τις θρησκευτικές κοινότητες αντί να διευκολύνουν τη θρησκευτική ελευθερία. Νόμοι που απαιτούν θρησκευτική καταχώριση και επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις για μη καταχωρισμένες θρησκευτικές δραστηριότητες συνιστούν δρακόντειες μεθόδους που χρησιμοποιούνται από τα κράτη προκειμένου να καταπιέσουν τη θρησκευτική ελευθερία, παραβιάζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τέτοιες μέθοδοι έχουν ομοιόμορφα καταδικαστεί από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ,³¹ τον Εισηγητή του ΟΗΕ για τη Θρησκευτική Ελευθερία,³² την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του OSCE/ODIHR για τη Θρησκευτική Ελευθερία σε Συνεννόηση με την Επιτροπή της Βενετίας,³³ την Ευρωπαϊκή Ένωση³⁴ και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.³⁵

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει αποφασίσει ότι η άρνηση ενός κράτους να παραχωρεί στάτους νομικής οντότητας σε μια ένωση ατόμων, θρησκευτική ή μη, ισοδυναμεί με παρέμβαση στην άσκηση του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι. Όπου τίθεται υπό αμφισβήτηση η οργάνωση μιας θρησκευτικής κοινότητας, η άρνηση αναγνώρισής της ως νομικής οντότητας έχει επίσης διαπιστωθεί ότι συνιστά παρεμβολή στο δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας, όπως ασκείται είτε από αυτή καθαυτή την κοινότητα είτε μεμονωμένα από τα μέλη της.³⁶

Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του OSCE/ODIHR για τη Θρησκευτική Ελευθερία και η Επιτροπή της Βενετίας έχουν αναγνωρίσει επιπρόσθετες προβληματικές περιοχές στον τομέα της θρησκευτικής καταχώρισης και της διαμόρφωσης μιας νομικής προσωπικότητας, η οποία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τη διευκόλυνση της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων:

- Τα άτομα και οι ομάδες πρέπει να είναι ελεύθερα να ασκούν τη θρησκεία τους χωρίς καταχώριση, εφόσον το επιθυμούν.
- Δε θα πρέπει να επιτρέπονται υψηλές ελάχιστες απαιτήσεις συνδρομής για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας.
- Δεν είναι πρόπον να απαιτείται μακρόχρονη παρουσία στο κράτος προκειμένου να επιτραπεί η καταχώριση.
- Άλλοι, εξαιρετικά επαχθείς περιορισμοί ή χρονικές καθυστερήσεις πριν από την απόκτηση νομικής προσωπικότητας θα πρέπει να αμφισβητούνται.
- Διατάξεις που παραχωρούν υπερβολική ευχέρεια στην κρίση της κυβέρνησης για την παροχή εγκρίσεων δεν πρέπει να επιτρέπονται.
- Η επίσημη κρίση για τον περιορισμό της θρησκευτικής ελευθερίας, είτε ως αποτέλεσμα ασαφών διατάξεων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, πρέπει να περιορίζεται επιμελώς.
- Παρέμβαση στις εσωτερικές θρησκευτικές υποθέσεις μέσω της εμπλοκής σε ουσιαστική αναθεώρηση των εκκλησιαστικών δομών, με την επιβολή γραφειοκρατικών διαδικασιών αναθεώρησης ή περιορισμών σε σχέση με θρησκευτικούς διορισμούς, και τα παρόμοια, δεν πρέπει να επιτρέπεται.
- Διατάξεις που λειτουργούν αναδρομικά ή που δεν προστατεύουν κεκτημένα συμφέροντα (για παράδειγμα, απαιτώντας εκ νέου καταχώριση θρησκευτικών οντοτήτων υπό νέα κριτήρια) πρέπει να αμφισβητούνται.
- Πρέπει να παρέχονται επαρκείς μεταβατικές διατάξεις όταν εισάγονται νέες.
- Σύμφωνα με τις αρχές της αυτονομίας, το κράτος δεν πρέπει να αποφασίζει ότι κάποια συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα θα πρέπει να εντάσσεται σε μια άλλη θρησκευτική ομάδα ή ότι οι θρησκείες πρέπει να διαρθρώνονται βάσει κάποιου ιεραρχικού μοντέλου. (Μια καταχωρισμένη θρησκευτική οντότητα δεν πρέπει να έχει το δικαίωμα του βέτο όσον αφορά την καταχώριση οποιασδήποτε άλλης θρησκευτικής οντότητας.)³⁷

Αυστηρή Ερμηνεία των Περιορισμών

Αντίθετα με το άνευ όρων και απόλυτο δικαίωμα του ατόμου να υποστηρίξει μια θρησκεία ή πεποιθήση, η ελευθερία του ατόμου να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του μέσα από τη λατρεία, την τήρηση, την πρακτική και τη διδασκαλία μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το κράτος, αλλά «μόνο αναφορικά με περιορισμούς που καθορίζονται από τον νόμο και είναι απαραίτητοι για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, της τάξης, της υγείας ή της ηθικής ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων».³⁸ Περιορισμοί για οποιοδήποτε άλλο λόγο, όπως είναι η εθνική ασφάλεια, απαγορεύονται.

Αυτοί οι περιορισμοί ερμηνεύονται αυστηρά βάσει σχολαστικών διεθνών προτύπων. Τα κράτη πρέπει να ενεργούν βάσει της υποχρέωσης που έχουν να προστατεύουν το εγγυημένο δικαίωμα για θρησκευτική ελευθερία, περιλαμβανομένου του δικαιώματος της ισότητας και της κατάργησης των διακρίσεων. Οι περιορισμοί που επιβάλλονται πρέπει να καθορίζονται βάσει νόμου και δεν πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο που υπονομεύει το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας.

Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχουν δώσει οδηγίες στους αξιωματούχους «να παραμένουν ουδέτεροι και αμερόληπτοι» σε θρησκευτικά ζητήματα και έχουν επιδείξει απροθυμία να δεχτούν τους οποιουσδήποτε περιορισμούς στη θρησκεία, εξετάζοντας «εξονυχιστικά» τα οποιαδήποτε αμφισβητούμενα μέτρα.³⁹ Οι περιορισμοί μπορεί να εφαρμόζονται μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους έχουν σχεδιαστεί· πρέπει να σχετίζονται άμεσα και κατ' αναλογία με τις ειδικές ανάγκες τις οποίες έχουν σχεδιαστεί να αντιμετωπίσουν. Οι περιορισμοί δεν μπορούν να επιβληθούν για μεροληπτικούς σκοπούς ή να εφαρμόζονται με διακρίσεις. Οι περιορισμοί στην ελευθερία εκδήλωσης μιας θρησκείας ή πεποιθήσεων για τον σκοπό της προστασίας των ηθών πρέπει να βασίζονται σε αρχές που δεν προέρχονται αποκλειστικά από μία και μόνο παράδοση.⁴⁰

Θρησκευτική Ελευθερία: Ένα Θεμελιώδες Δικαίωμα

Το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπινου όντος παντού. Αλλά σε όλο τον κόσμο, η ελευθερία της θρησκείας δέχεται επίθεση, με την εμφάνιση αυστηρών περιορισμών σε όλες τις πέντε μεγάλες περιοχές του πλανήτη κατά την τελευταία δεκαετία.

Οι παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας είναι ευρέως διαδεδομένες και επηρεάζουν ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Θρησκευτικές οργανώσεις και άτομα που σχετίζονται με τις θρησκευτικές κοινότητες, πρέπει να ξεπεράσουν την αυξανόμενη καταπίεση όταν εκφράζουν τις πεποιθήσεις τους ή εκδηλώνουν τη θρησκεία τους δημοσίως.

Οι άνθρωποι καλής θέλησης μπορούν να κάνουν πολλά για να δουλέψουν μαζί ώστε να αντιστρέψουν την αυξανόμενη πλημμυρίδα της θρησκευτικής καταπίεσης και να ενδυναμώσουν το οικουμενικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας για όλους. Πρώτον, μπορούν να κατανοήσουν τη φύση του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας και να αναλάβουν δράση εναντίον των συνεχιζόμενων απειλών εναντίον αυτού του δικαιώματος. Δεύτερον, μπορούν να εφαρμόσουν αυτές τις αρχές της θρησκευτικής ελευθερίας, σεβόμενοι τα δικαιώματα όλων των θρησκειών και των πεποιθήσεων, χωρίς καμία διάκριση. Τελικά, μπορούν να εργαστούν μαζί με ανθρώπους όλων των θρησκειών για την προώθηση και την προστασία της ελευθερίας της θρησκείας και της ανοχής για όλους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Αυξανόμενη Κοινωνική Εχθρότητα Εναντίον της Θρησκείας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Μια παγκόσμια μελέτη του Ερευνητικού Κέντρου Pew για την πλημμυρίδα των περιορισμών στις θρησκείες διαπιστώνει ότι περίπου πέντε δισεκατομμύρια άνθρωποι, το 75% του παγκόσμιου πληθυσμού, ζουν σε χώρες με έντονους κρατικούς περιορισμούς στη θρησκεία ή έντονες κοινωνικές εχθρότητες που έχουν σχέση με τη θρησκεία, οι οποίες πολλές φορές στοχεύουν εναντίον θρησκευτικών μειονοτήτων.⁴¹

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα ΜΜΕ –όλες οι μορφές Τύπου, συμπεριλαμβανομένων εντύπων, οπτικοακουστικών και ηλεκτρονικών μέσων– αποτελούν μια μείζονα αιτία γι' αυτή την έντονη κοινωνική εχθρότητα που στοχεύει εναντίον θρησκευτικών ομάδων σε όλο τον κόσμο. Το πλήθος των περιστατικών όπου κάποια θρησκεία αποτελεί στόχο προπαγάνδας, πόλωσης, στερεότυπων, παρεξηγήσεων, παρανοήσεων και υποκίνησης μίσους στον Τύπο σε χώρες σε όλο τον κόσμο έχει γίνει τεράστιο.

Το επεισόδιο του 2005 σχετικά με τη δημοσίευση γελοιογραφιών που απεικονίζουν τον προφήτη Μωάμεθ και τις επακόλουθες βίαιες αντιδράσεις σε όλο τον ισλαμικό κόσμο αύξησε την προσοχή της παγκόσμιας κοινότητας στις παρανοήσεις και την έλλειψη ενημέρωσης των ίδιων των μέσων μαζικής ενημέρωσης για θέματα που σχετίζονται με τη θρησκεία και τις πεποιθήσεις. Ωστόσο, η πόλωση και η παραπληροφόρηση στον Τύπο συνεχίζει να είναι μια μάλιστα, προάγοντας τις θρησκευτικές διακρίσεις και πυροδοτώντας την εχθρότητα προς συγκεκριμένες θρησκείες.⁴²

Σήμερα, δεν υφίσταται κανένα οικουμενικής ισχύος σύνολο αρχών, κανόνων ή προτύπων σ' αυτόν τον κρίσιμο τομέα σχετικά με την απεικόνιση της θρησκείας ή των πεποιθήσεων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Χωρίς σαφή διάρθρωση τέτοιων αρχών και προτύπων, δεν υπάρχει κανένα αποτελεσματικό μέσο για να εκτιμηθεί το κατά πόσον οι ειδήσεις παραβιάζουν τα παγκόσμια πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ παράλληλα ενσπείρουν διακρίσεις ή ακόμα και βία με στόχο άτομα, εξαιτίας των θρησκευτικών σχέσεων.

Έχει έρθει η ώρα να διαρθρωθεί ένα σύνολο προτύπων που να βασίζεται στις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνθέτουν το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας, προκειμένου να καθοδηγούνται τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όσον αφορά τους τομείς της θρησκείας ή των πεποιθήσεων. Για την αντιμετώπιση αυτής της επιτακτικής ανάγκης, στην επόμενη ενότητα περιέχεται μια πρόταση για τη δημιουργία ενός Καταστατικού Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας σε σχέση με τον Σεβασμό της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων (εν συντομία «Καταστατικό»), ως ένα εργαλείο για την εκπαίδευση των μέσων μαζικής ενημέρωσης στο δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας και την καθιέρωση κατάλληλων προτύπων για θρησκευτική ανοχή σε ρεπορτάζ που αναφέρονται σε θρησκευτικά ζητήματα.

Αυτό το Καταστατικό δημιουργήθηκε λαμβάνοντας υπόψη περισσότερους από σαράντα εθνικούς δημοσιογραφικούς κώδικες δεοντολογίας, περισσότερους από τριακόσιους επαγγελματικούς δημοσιογραφικούς κώδικες, και τα σχετικά έγγραφα που εκφράζουν τα πρότυπα του OSCE, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΗΕ, τα οποία περιέχονται σε αυτή την έκδοση. Το Καταστατικό λαμβάνει υπόψη τις ύψιστες αρχές της ελευθερίας της έκφρασης και της θρησκείας και επιχειρεί να επιτύχει μια κατάλληλη ισορροπία που προστατεύει και τις δύο αυτές θεμελιώδεις ελευθερίες.

Καταστατικό Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας σε Σχέση με τον Σεβασμό της Θρησκείας ή της Πίστης

1. ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗ ΕΥΘΥΝΩΝ

Οι δημοσιογράφοι είναι υπόλογοι για τις κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες των ενεργειών τους και έχουν καθήκον να διατηρούν τα υψηλότερα ηθικά και επαγγελματικά πρότυπα.

Οι δημοσιογράφοι θα επιχειρούν σχολαστικά να αναφέρουν την αλήθεια· θα σέβονται το δικαίωμα του κοινού να γνωρίζει την αλήθεια· θα διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες που διαδίδουν είναι δίκαιες και αντικειμενικές· θα διορθώνουν αμέσως και εμφανώς οποιοδήποτε ανακριβές υλικό· και διαθέτουν το δικαίωμα να απαντούν σε κατάλληλες περιστάσεις.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης⁴³ είναι υπεύθυνα για κάθε υλικό που κυκλοφορεί διά μέσου αυτών.

2. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Το δικαίωμα του κοινού στην πληροφόρηση είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα και ακρογωνιαίος λίθος μιας ελεύθερης και δημοκρατικής κοινωνίας. Έτσι, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ασκούν έναν ουσιαστικό ρόλο στην κοινωνία, ο οποίος απαιτεί μεγάλη αίσθηση ευθύνης απέναντι στο κοινό. Η ελευθερία του λόγου, η ελευθερία πληροφόρησης και η ελευθερία του Τύπου αντιπροσωπεύουν την καρδιά της δημοκρατίας. Ένα ελεύθερο, ανεξάρτητο μέσο ενημέρωσης είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της διαφάνειας και μιας ανοιχτής και ισχυρής δημοκρατικής κοινωνίας· είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη και την ενίσχυση αποτελεσματικών δημοκρατικών συστημάτων.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης αναγνωρίζει τη ζωτική ανάγκη της ελεύθερης ροής των πληροφοριών και τον αντίκτυπο που έχουν αυτές στη διαμόρφωση της κοινής αντίληψης. Λαμβάνει υπόψη του τη δεοντολογική του ευθύνη απέναντι στο κοινό και την ανάγκη του για τον σεβασμό και την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης έχει το δικαίωμα και το καθήκον να αναφέρει και να σχολιάζει όλα τα θέματα δημοσίου συμφέροντος με σεβασμό στα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων και των θεσμών. Προάγει την κατανόηση και τη συμμετοχή στη δημοκρατική διαδικασία για όλους.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης εκφράζει ελεύθερα προσωπικές απόψεις ή απόψεις ομάδων, εντός των ορίων της πλουραλιστικής διαμάχης μεταξύ ιδεών. Αποδέχεται ότι η ελευθερία της έκφρασης μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς ή σε θέσπιση ορίων όταν απειλούνται άλλα θεμελιώδη δικαιώματα. Λαμβάνει ειδική μέριμνα ώστε να μην παραβιάζει άλλα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και λαμβάνει υπόψη του τα δικαιώματα των ατόμων για ιδιωτικότητα, τιμή και αξιοπρέπεια όταν προάγει την ελεύθερη ροή πληροφοριών.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης σέβεται τα επικρατούντα πρότυπα ηθικής και ηθών και αποφεύγει να ικανοποιεί χαμηλά ένστικτα ή χυδαιότητες.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης ενθαρρύνει το δικαίωμα του κοινού να γνωρίζει και το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Στοχεύει στην προώθηση της ελεύθερης ροής πληροφοριών και τη διαφάνεια, και ακολουθεί πιστά τις αρχές που προάγουν και προασπίζουν τον σεβασμό προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, όπως αυτές αντικατοπτρίζονται στο Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Δυσφήμισης των θρησκειών.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης αγωνίζεται για την ειρήνη, τη δημοκρατία, την κοινωνική πρόοδο και τον σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναγνωρίζει, σέβεται και προστατεύει την ποικιλομορφία της γνώμης. Αντιτίθεται σε διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης προβαίνει σε σοβαρές προσπάθειες για τη μείωση της άγνοιας, προώθηση της καλύτερης κατανόησης, την ανακούφιση της πολιτιστικής και θρησκευτικής έλλειψης ευαισθησίας μεταξύ των λαών και τη διευκόλυνση του διαλόγου μεταξύ εθνών.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης διασφαλίζει ότι η παρουσίαση και η διάδοση εικόνων συμμορφώνεται με τις ίδιες απαιτήσεις και τα ίδια υψηλά πρότυπα που ισχύουν για τις γραπτές ή προφορικές παρουσιάσεις.

3. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης χρησιμεύει ως φρουρός για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, δεν πυροδοτεί ούτε ενσπείρει διακρίσεις που βασίζονται στην εθνικότητα, τη θρησκεία, τις πολιτιστικές παραδόσεις ή παρόμοιες βάσεις. Αναγνωρίζει και σέβεται την ποικιλομορφία και τα δικαιώματα των μειονοτήτων.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης αποφεύγει αναφορές που δείχνουν διάκριση ή δυσφήμιση απέναντι σε θρησκευτικές πεποιθήσεις και πνευματικές αξίες.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης δεν αναφέρεται σε θρησκείες ή θρησκευτικούς θεσμούς με τρόπο που δείχνει προκατάληψη, πόλωση ή με υποτιμητικό κείμενο· όταν θρησκευτικές αναφορές κρίνονται ουσιώδεις για το θέμα του ρεπορτάζ ή για τη διευκόλυνση της κατανόησης, αυτές γίνονται με ακρίβεια, εντίμως, αμερόληπτα και με σεβασμό.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης απέχει από την ερμηνεία, παρερμηνεία, ανάλυση, αξιολόγηση ή εξέταση θρησκευτικών πεποιθήσεων ή της έκφρασης αυτών των πεποιθήσεων. Αντί γι' αυτό, διατηρεί αυστηρά το καθήκον για ουδετερότητα και αντικειμενικότητα και αποδέχεται αυτά που προβάλλει η θρησκεία ως αληθινές πεποιθήσεις, χωρίς αποδοκιμασία, περιφρόνηση, συγκατάβαση, πόλωση ή γελοιοποίηση.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης δεν παρεμβαίνει σε ιερά θέματα που σχετίζονται με δόγματα, θρησκευτικές τελετουργίες και θρησκευτικούς θεσμούς. Απέχει από την ενθάρρυνση ή την υποκίνηση διακρίσεων, λοιδορίας, περιφρόνησης ή μίσους που βασίζονται στη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης παρέχει μια δίκαιη και άμεση ευκαιρία για απάντηση σε ανακρίβειες και στερεότυπα σχετικά με θρησκευτικές οργανώσεις ή τα θιγόμενα μέλη όταν ευλόγως απαιτείται κάτι τέτοιο.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης αποφεύγει τα θρησκευτικά στερεότυπα και δε συνδέει την οποιαδήποτε θρησκεία ή τις οποιοσδήποτε πεποιθήσεις με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή με την τρομοκρατία.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης ισορροπεί τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της ελευθερίας από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα του κοινού να γνωρίζει. Δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία όταν ασχολείται με θρησκευτικά ζητήματα για να αποφευχθεί η οποιαδήποτε διάκριση, εξαίρεση, περιορισμός ή προτίμηση που βασίζεται στη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις που έχουν ως σκοπό την ολική ή μερική εκμηδένιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. ΥΠΟΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης δεν προάγει ποτέ θρησκευτικά μίσση. Αποφεύγει επιμελώς να διασπείρει εχθρότητες προς τις θρησκείες και τα μέλη τους που ενδέχεται να οδηγήσουν σε άμεση βία ή συστηματική στέρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης απέχει από την πρόκληση επιθετικότητας, μίσους, διακρίσεων και κάθε μορφής βίας που κατευθύνεται προς άτομα και οργανισμούς εξαιτίας των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων και σχέσεων. Παραμένει σε εγρήγορση για τον σοβαρό κίνδυνο που συνδέεται με την αποδοχή ή την ενθάρρυνση βίας, διακρίσεων, μίσους και μισαλλοδοξίας για θρησκευτικούς λόγους.

Ένα υπεύθυνο μέσο μαζικής ενημέρωσης αποφεύγει να υποκινεί προβλέψιμη βία, να υποδαυλίζει το μίσος, να στιγματίζει τις θρησκείες και τους οπαδούς τους και να διασπείρει ανισότητα με βάση τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις. Επιδεικνύει ευαισθησία, έτσι ώστε να αποφεύγει να προσβάλλει τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και να μη συμβάλλει σε διαμάχες μεταξύ των θρησκειών και των μελών τους λόγω θρησκευτικών διαφορών.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΦΟΡΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η Οικουμενική Διακήρυξη αντιπροσωπεύει ένα ορόσημο στην ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Οικουμενική Διακήρυξη, η οποία συντάχθηκε από εκπροσώπους χωρών από όλες τις περιοχές του κόσμου, ανακοινώθηκε δημοσίως από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στο Παρίσι στις 10 Δεκεμβρίου 1948 [Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 217 Α (ΙΙΙ)].⁴⁴

ΑΡΘΡΟ 18, ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Το άρθρο 18 της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων λέει ότι:

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ICCPR)

Το ICCPR είναι μια πολυμελής συνθήκη, η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 16 Δεκεμβρίου 1966 και έχει τεθεί σε ισχύ από τις 23 Μαρτίου 1976. Το ICCPR δεσμεύει τα κράτη-μέλη για την προστασία των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων για τη θρησκευτική ελευθερία, την ελευθερία του λόγου και του συνεταιρίζεσθαι. Από το 2013, 167 χώρες έχουν δεσμευτεί να προστατεύουν το ICCPR.⁴⁵

ΑΡΘΡΟ 18, ICCPR

Το άρθρο 18 του ICCPR δηλώνει τα εξής:

1. Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία να έχει κανείς ή να υιοθετεί μια θρησκεία ή τις πεποιθήσεις της επιλογής του και την ελευθερία, είτε ατομικά είτε μαζί με άλλους και δημοσίως ή ιδιωτικά, να εκδηλώνει τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις μέσω της λατρείας, της εθιμοτυπίας, της πρακτικής και της διδασκαλίας.

2. Κανείς δε θα υπόκειται σε εξαναγκασμό που θα έθετε σε κίνδυνο την ελευθερία του να έχει ή να υιοθετεί μια θρησκεία ή πεποιθήσεις της επιλογής του.
3. Η ελευθερία κάποιου να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς σαν κι αυτούς που προβλέπονται από τη νομοθεσία και είναι απαραίτητοι για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, της τάξης, της υγείας ή των ηθών ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.
4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην παρούσα Συνθήκη αναλαμβάνουν να σέβονται την ελευθερία των γονέων και, κατά περίπτωση, των κηδεμόνων, προκειμένου να εξασφαλίζουν τη θρησκευτική και ηθική εκπαίδευση των παιδιών τους, σύμφωνα με τις δικές του πεποιθήσεις.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ, ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ICESCR)

Το ICESCR είναι ένα πολυμερές Σύμφωνο το οποίο υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 16 Δεκεμβρίου 1966 και έχει τεθεί σε ισχύ από τις 3 Ιανουαρίου 1976. Το ICESCR δεσμεύει τα κράτη-μέλη για την προστασία των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των εργαζομένων, το δικαίωμα στην υγεία, το δικαίωμα στην εκπαίδευση και το δικαίωμα για ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο. Από το 2013, 160 χώρες έχουν δεσμευτεί για την προάσπιση του ICESCR.⁴⁶

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Το Διεθνές Ψήφισμα περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απαρτίζεται, από κοινού, από την Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Διεθνές Σύμφωνο Πολιτικών Δικαιωμάτων και το Διεθνές Σύμφωνο Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων. Το Διεθνές Ψήφισμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους. Χαιρετίστηκε ως «μία αυθεντική Μάγκνα Κάρτα που σηματοδοτεί την άφιξη της ανθρωπότητας σε μια ζωτικής σημασίας φάση: τη συνειδητή απόκτηση ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και αξίας».⁴⁷

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ Ή ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ

Η Διακήρυξη υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 25 Νοεμβρίου 1981. Η Διακήρυξη είναι ένα από τα πιο σημαντικά διεθνή έγγραφα που προστατεύουν την ελευθερία της θρησκείας. Η Διακήρυξη περιγράφει γλαφυρά την ισχυρή θέση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στις θρησκευτικές διακρίσεις και τη θρησκευτική μισαλλοδοξία. Περιγράφει, επίσης, λεπτομερώς τα εκτεταμένα δικαιώματα τα οποία καλύπτονται εντός του πλαισίου της θρησκευτικής ελευθερίας, μέσω της εκδήλωσης από το άτομο των θρησκευτικών του πεποιθήσεων.

Τα Άρθρα 2 και 3 της Διακήρυξης του 1981 επιβεβαιώνουν εκ νέου τους κανόνες του ICCPR εναντίον των διακρίσεων. Η Παράγραφος 1 του Άρθρου 2 ορίζει: «Κανείς δε θα πρέπει να υπόκειται σε διακρίσεις, από οποιοδήποτε κράτος, θεσμό, ομάδα, άτομο, εξαιτίας της θρησκείας ή άλλων πεποιθήσεων».

Τα Άρθρα 1 και 6 παρέχουν μια περιεκτική λίστα των δικαιωμάτων της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Αυτά περιλαμβάνουν το δικαίωμα (1) «στη λατρεία ή τις συγκεντρώσεις σε σχέση με μια θρησκεία ή πεποιθήσεις, και την εγκαθίδρυση και διατήρηση τόπων για τους σκοπούς αυτούς»· (2) «την εγκαθίδρυση και διατήρηση κατάλληλων φιλανθρωπικών

ή ανθρωπιστικών ιδρυμάτων»· (3) «τη σύνταξη, απόκτηση και χρήση, σε επαρκή βαθμό, των αναγκαίων αντικειμένων και υλικών που σχετίζονται με τις τελετουργίες ή τα έθιμα μιας θρησκείας ή πεποιθήσεων»· (4) «τη συγγραφή, έκδοση και διάδοση σχετικών δημοσιεύσεων σε αυτές τις περιοχές»· (5) «τη διδασκαλία μιας θρησκείας ή πεποιθήσεων σε τόπους κατάλληλους για τους σκοπούς αυτούς»· (6) «την επιζήτηση και λήψη εθελοντικών οικονομικών και άλλων συνεισφορών από άτομα και ιδρύματα»· (7) «την τήρηση ημερών αργίας και των ημερών εορτασμού και τελετών σύμφωνα με τα διδάγματα της θρησκείας ή των πεποιθήσεων»· και (8) «την εγκαθίδρυση και διατήρηση επικοινωνίας με άτομα και κοινότητες σε θέματα θρησκείας και πεποιθήσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο».⁴⁸

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (CRC) ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Το CRC είναι μια συνθήκη που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 20 Νοεμβρίου 1989 και έχει τεθεί σε ισχύ από τις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Το CRC καθορίζει τα θρησκευτικά, αστικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, υγειονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα των παιδιών. Το CRC ορίζει ως *παιδί* «κάθε ανθρώπινο ον ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκτός κι αν η ηλικία ενηλικίωσης αποκτάται νωρίτερα βάσει της εγχώριας νομοθεσίας ενός κράτους».⁴⁹

ΑΡΘΡΟ 14, CRC

Το Άρθρο 14 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού ορίζει:

1. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.
2. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα σέβονται τα δικαιώματα και τα καθήκοντα των γονιών και, κατά περίπτωση, των νόμιμων κηδεμόνων, με σκοπό να προσφέρουν καθοδήγηση στο παιδί όσον αφορά την άσκηση του δικαιώματός του κατά τρόπο σύμφωνο με τις αναπτυσσόμενες δυνατότητες του παιδιού.
3. Η ελευθερία κάποιου να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς μόνο σαν κι αυτούς που προβλέπονται από τη νομοθεσία και είναι απαραίτητοι για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, της τάξης, της υγείας ή των ηθών ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.⁵⁰

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών («Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων») είναι ένας φορέας που αποτελείται από δεκαοκτώ ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των κρατών με το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, περιλαμβανομένου του δικαιώματος της ελευθερίας της θρησκείας το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 18 του ICCPR. Απαιτείται από τα συμβαλλόμενα κράτη να ενημερώνουν σε τακτική βάση την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με αναφορές που θα δείχνουν τη συμμόρφωσή τους με την προστασία των δικαιωμάτων που διατυπώνονται στο ICCPR.

Ως μέρος των καθηκόντων της, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εκδίδει σαφείς ερμηνείες των δικαιωμάτων που διατυπώνονται στο ICCPR έτσι, ώστε να καθοδηγεί τα κράτη στην τήρηση

της υποχρέωσής τους για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων. Αυτές οι σαφείς ερμηνείες των δικαιωμάτων είναι γνωστές ως *Γενικά Σχόλια*. Το Γενικό Σχόλιο σχετικά με το δικαίωμα στην Ελευθερία της Θρησκείας, το οποίο εκδόθηκε το 1993, αναφέρεται ως *Γενικό Σχόλιο 22*. Το Γενικό Σχόλιο 22 αποτελείται από έντεκα περιεκτικές παραγράφους που εκφράζουν την ευρεία και βαθιά έννοια του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας. Η Παράγραφος 2 του Γενικού Σχολίου 22 λέει:

Το άρθρο 18 προστατεύει θειστικές, μη θειστικές και αθειστικές πεποιθήσεις, καθώς επίσης και το δικαίωμα κάποιου να μη δηλώνει καμία θρησκεία ή πεποίθηση. Οι όροι «πεποίθηση» και «θρησκεία» πρέπει να ερμηνεύονται ευρέως. Το άρθρο 18 δεν περιορίζεται, ως προς την εφαρμογή του, στις παραδοσιακές θρησκείες ή σε θρησκείες και πεποιθήσεις με θεσμικά χαρακτηριστικά ή πρακτικές ανάλογες μ' εκείνες των παραδοσιακών θρησκειών. Συνεπώς, η Επιτροπή βλέπει με ανησυχία την οποιαδήποτε τάση για διακρίσεις εναντίον της οποιασδήποτε θρησκείας ή πεποιθήσεων, για οποιονδήποτε λόγο, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι είναι νεοϊδρυθείσες ή του ότι αντιπροσωπεύουν θρησκευτικές μειονότητες οι οποίες μπορεί να αντιμετωπίζονται εχθρικά από μια κυρίαρχη θρησκευτική κοινότητα.⁵¹

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ένα διακυβερνητικό σώμα μέσα στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών επιφορτισμένο με την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο, για την αντιμετώπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των παραβιάσεων του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, σε συγκεκριμένα κράτη, και να κάνει συστάσεις και να λαμβάνει αποφάσεις για την υπεράσπιση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι συναντήσεις του λαμβάνουν χώρα στο Γραφείο του ΟΗΕ στη Γενεύη. Το Συμβούλιο απαρτίζεται από σαράντα επτά κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ Ή ΤΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ

Ο Ειδικός Εισηγητής για την Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων είναι ένας ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας, διορισμένος από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ προκειμένου να εντοπίζει υφιστάμενα και αναδυόμενα εμπόδια ως προς την απόλαυση του δικαιώματος στην ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων και να υποβάλλει συστάσεις για τρόπους και μέσα για την υπερπήδηση τέτοιων εμποδίων.

Ο εισηγητής δημοσιεύει ετήσια έκθεση σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία και δημοσιεύει επίσης αναφορές σε χώρες που ο Εισηγητής επισκέφθηκε επίσημα. Σύμφωνα με την αναφορά E/CN.4/2005/61, ο Ειδικός Εισηγητής αναλαμβάνει να κάνει επισκέψεις σε χώρες, προκειμένου να αποκτήσει μία εις βάθος κατανόηση των συγκεκριμένων πλαισίων και πρακτικών και να παράσχει εποικοδομητική κριτική στην εν λόγω χώρα και να υποβάλλει αναφορά προς το Συμβούλιο ή προς τη Γενική Συνέλευση.⁵²

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ECHR)

Η ECHR είναι μια διεθνής συνθήκη που υπεγράφη και επικυρώθηκε από τα σαράντα επτά κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης με σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των

θεμελιωδών ελευθεριών στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 9, και του δικαιώματος της ελευθερίας από θρησκευτικές διακρίσεις, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 14. Η Συνθήκη συντάχθηκε το 1950 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1953. Η Συνθήκη εγκαθίδρυσε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

ΑΡΘΡΟ 9, ECHR

Το άρθρο 9 της ECHR περιέχει τη βασική και ουσιαστική πρόβλεψη της Συνθήκης σχετικά με την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, και συμβαδίζει στενά με τη γλώσσα της πρότασης περί θρησκευτικής ελευθερίας της Οικουμενικής Διακήρυξης και συντάχθηκε αμέσως μετά την Οικουμενική Διακήρυξη. Επίσης, συμβαδίζει στενά με τη γλώσσα του Άρθρου 18 του ICCPR περί θρησκευτικής ελευθερίας:

1. Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών.
2. Η ελευθερία κάποιου να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς σαν κι αυτούς που προβλέπονται από τη νομοθεσία και είναι απαραίτητοι σε μια δημοκρατική κοινωνία για το συμφέρον της δημόσιας ασφάλειας, για την προστασία της δημόσιας τάξης, της υγείας ή των ηθών, ή για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.⁵³

ΑΡΘΡΟ 14, ECHR

Το άρθρο 14 της ECHR δηλώνει:

Η απόλαυση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που ορίζονται σ' αυτή τη Συνθήκη θα διασφαλίζονται, χωρίς διακρίσεις, με την οποιαδήποτε δικαιολογία, όπως το φύλο, η φυλή, το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, οι πολιτικές ή άλλες απόψεις, η εθνική ή κοινωνική προέλευση, η σύνδεση με μια εθνική μειονότητα, η περιουσία, η γέννηση ή άλλο στάτους.⁵⁴

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ 1, ΑΡΘΡΟ 2, ECHR

Το πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2, της ECHR δηλώνει:

Δικαίωμα στην Εκπαίδευση

Κανένα άτομο δεν πρέπει να στερείται το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Κατά την άσκηση των οποιωνδήποτε λειτουργιών τις οποίες αναλαμβάνει σε σχέση με την εκπαίδευση και τη διδασκαλία, το κράτος θα σέβεται το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν μια τέτοια εκπαίδευση και διδασκαλία σε συμμόρφωση με τις δικές τους θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ένα διεθνές Δικαστήριο που ιδρύθηκε το 1959 και έχει δικαιοδοσία για περιπτώσεις από τις σαράντα επτά χώρες που σήμερα απαρτίζουν το Συμβούλιο της Ευρώπης. Αποφασίζει σχετικά με αιτήσεις από άτομα ή κράτη που διατείνονται την ύπαρξη παραβιάσεων των αστικών και πολιτικών δικαιωμάτων που περιγράφονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, περιλαμβανομένου του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 9, και του δικαιώματος της ελευθερίας από τις θρησκευτικές διακρίσεις, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 14. Από το 1998, λειτουργεί ως Δικαστήριο πλήρους απασχόλησης και τα άτομα μπορούν να υποβάλλουν άμεσα αιτήσεις σ' αυτό, όταν έχουν εξαντλήσει τα εθνικά τους ένδικα. Το Δικαστήριο στεγάζεται στο Στρασβούργο, στη Γαλλία, όπου ελέγχει τον σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα για περισσότερους από 800 εκατομμύρια Ευρωπαίους.⁵⁵

Σε έναν αυξανόμενο αριθμό περιπτώσεων από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ζητήματα θρησκευτικής ελευθερίας, τα οποία προστατεύονται από τα Άρθρα 9 και 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης, έχουν ερμηνευτεί κατά τρόπο που επιτάσσει ένα αυστηρό καθήκον ουδετερότητας από την πλευρά του Κράτους. Αυτές οι περιπτώσεις, επίσης, απαγορεύουν στο Κράτος να επανερμηνεύει, να παρερμηνεύει, να αξιολογεί ή να εξετάζει θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την έκφραση αυτών των πεποιθήσεων.⁵⁶

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ Ή ΤΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ

Στις 24 Ιουνίου 2013, το Υπουργικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε νέες Κατευθυντήριες γραμμές για την Προώθηση και την Προστασία της Ελευθερίας της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων αναφορικά με την εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την πολιτική περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι βασισμένες στις αρχές της θρησκευτικής ελευθερίας, της ισότητας, των μη διακρίσεων και της παγκοσμιότητας. Οι κατευθυντήριες γραμμές επιβεβαιώνουν εκ νέου ότι κάθε κράτος-μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι το νομικό του σύστημα εγγυάται την ελευθερία της θρησκείας και ότι υφίστανται «αποτελεσματικά μέτρα» για την πρόληψη των οποιωνδήποτε παραβιάσεων ή την επιβολή κυρώσεων γι' αυτές. Οι κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν ότι η Ε.Ε. και τα κράτη-μέλη της θα πρέπει να επικεντρώνονται στα κάτωθι μέτρα:

- Τον αγώνα εναντίον πράξεων βίας με αιτία τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις.
- Την προώθηση της ελευθερίας της έκφρασης.
- Την προώθηση του σεβασμού για τη διαφορετικότητα και την ανοχή.
- Τον αγώνα εναντίον άμεσων και έμμεσων διακρίσεων· ιδιαίτερα μέσω της εφαρμογής νομοθεσίας κατά των διακρίσεων.
- Την υποστήριξη της ελευθερίας του ατόμου να αλλάζει ή να εγκαταλείπει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του.
- Την υποστήριξη του δικαιώματος του ατόμου να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του.
- Την υποστήριξη και προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης για μεμονωμένες περιπτώσεις.
- Την υποστήριξη και την ενασχόληση με την κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών οργανώσεων, καθώς και κοσμικών και φιλοσοφικών οργανώσεων.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (OSCE)

Ο OSCE είναι ένας διακυβερνητικός φορέας, ο οποίος αποτελείται από πενήντα επτά κράτη από την Ευρώπη, την Κεντρική Ασία και τη Βόρεια Αμερική. Ο OSCE είναι ο μεγαλύτερος περιφερειακός οργανισμός ασφάλειας στον κόσμο. Ασχολείται με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της θρησκευτικής ελευθερίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Πολυάριθμες δεσμεύσεις του OSCE περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων προστατεύουν και προάγουν τη θρησκευτική ελευθερία, όπως αυτή διατυπώνεται στην Αρχή VII του Τελικού Θεσπίσματος του Ελσίνκι:

VII. Τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας ή των πεποιθήσεων. Τα συμμετέχοντα κράτη θα σέβονται τα ανθρώπινα Δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας.

Θα προάγουν και θα ενθαρρύνουν την αποτελεσματική άσκηση των αστικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και άλλων δικαιωμάτων και ελευθεριών, τα οποία προέρχονται από την εγγενή αξιοπρέπεια του ανθρώπου και είναι απαραίτητα για την ελεύθερη και πλήρη ανάπτυξή του.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, τα συμμετέχοντα κράτη θα αναγνωρίζουν και θα σέβονται την ελευθερία του ατόμου να εκφράζει και να ασκεί, μόνος ή μαζί με άλλους, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις του, ενεργώντας σύμφωνα με τις υπαγορεύσεις της δικής του συνείδησης.

Αυτή η θεμελιώδης δέσμευση έχει επιβεβαιωθεί επανειλημμένα. Ξεκινώντας με τη σύσκεψη της Μαδρίτης το 1983, τα κράτη-μέλη ανέφεραν ότι θα «εξετάσουν ευνοϊκά αιτήσεις από τις θρησκευτικές κοινότητες των πιστών να ασκούν ή την πίστη στο συνταγματικό πλαίσιο τους, να παραχωρείται το καθεστώς που παρέχεται στις αντίστοιχες χώρες για θρησκείες, ιδρύματα και οργανισμούς». ⁵⁷ Αυτή η γλώσσα ενισχύθηκε στην Τελική Πράξη της Βιέννης (1989) για να δείξει ότι τα συμμετέχοντα κράτη όχι μόνο θα «εξετάζουν ευνοϊκά τις αιτήσεις», αλλά ότι «θα... παραχωρούν, κατόπιν αιτήσεώς τους, στις κοινότητες των πιστών, οι οποίες ασκούν ή προτίθενται να ασκήσουν την πίστη τους εντός του συνταγματικού πλαισίου των κρατών τους, την αναγνώριση του στάτους που προβλέπεται γι' αυτούς στις αντίστοιχες χώρες». ⁵⁸

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ODIHR)

Το ODIHR του OSCE είναι το Ίδρυμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE). Το έργο του ODIHR στον τομέα της θρησκευτικής ελευθερίας, επικεντρώνεται στην υποστήριξη των συμμετεχόντων κρατών και των θρησκευτικών κοινοτήτων για την προστασία και προαγωγή του δικαιώματος της ελευθερίας της θρησκείας.

Ο ΟDIHR, επίσης, ασχολείται με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων που βασίζονται σε θρησκευτικούς λόγους. Ο ΟDIHR λαμβάνει βοήθεια στο έργο του από μία δωδεκαμελή Συμβουλευτική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, η οποία εξυπηρετεί ως συμβουλευτικός φορέας που επισημαίνει σοβαρά ζητήματα θρησκευτικής ελευθερίας και παρέχει συστάσεις για να βοηθήσει τις συμμετέχουσες χώρες ώστε να καλύψουν τις δεσμεύσεις του OSCE που σχετίζονται με τη θρησκευτική ελευθερία. Η Συμβουλευτική Επιτροπή εξετάζει επίσης προτεινόμενη νομοθεσία περί θρησκευτικών ζητημάτων, όταν κληθεί προς τούτο από τα κράτη του OSCE, προκειμένου να διασφαλίσει ότι η νομοθεσία είναι σύμφωνη με τα πρότυπα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή εξέδωσε το βιβλίο με τίτλο Κατευθυντήριες γραμμές για Αναθεώρηση της Νομοθεσίας που Σχετίζεται με τη Θρησκεία ή τις Πεποιθήσεις («Κατευθυντήριες Γραμμές»). Αυτές οι Κατευθυντήριες Γραμμές προετοιμάστηκαν για να βοηθηθεί η επιτροπή για τη λεπτομερή περιγραφή των προτύπων περί θρησκευτικής ελευθερίας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την επανεξέταση της νομοθεσίας των κρατών περί της θρησκείας και να παράσχουν κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες μπορούν να ακολουθήσουν τα κράτη κατά τη σύνταξη παρόμοιας νομοθεσίας. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές έγιναν δεκτές από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του OSCE στην ετήσια συνεδρίασή του τον Ιούλιο του 2004. Η Συμβουλευτική Επιτροπή αποτελείται από εμπειρογνώμονες από όλη την περιοχή του OSCE.

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ

1. *Ο Δρόμος προς την Ευτυχία*, § 18, του Λ. Ρον Χάμπαρντ, 1981 Βλέπε <http://www.thewaytohappiness.org/thewaytohappiness/precepts/respect-the-religious-beliefs-of-others.html>.
2. *Ο Κώδικας του Σαηεντολόγου*, § 12
3. Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, άρθρο 18, Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, Άρθρο 18, Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προώθηση και την Προστασία της Ελευθερίας της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, § 16.
4. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, § 1.
5. «Πλημμυρίδα Περιορισμών στη Θρησκεία», Σεπτέμβριος 2012, Κέντρο Ερευνών Pew.
6. Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, § 1.
7. βιβλιογραφικές παραπομπές, § 2.
8. Κατευθυντήριες Γραμμές για Αναθεώρηση της Νομοθεσίας που Σχετίζεται με τη Θρησκεία ή τις Πεποιθήσεις, Προετοιμασμένη από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του OSCE/ODIHR για τη Θρησκευτική Ελευθερία σε Συνεννόηση με την Επιτροπή της Βενετίας.
9. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προώθηση και την Προστασία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, § 12.
10. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, § 3.
11. Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, άρθρο 18, Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, το Άρθρο 18, Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Άρθρο 9.
12. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, § 4, Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προώθηση και την Προστασία της Ελευθερίας της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, § 13.
13. 1981 Διακήρυξη του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Μισαλλοδοξίας και Διακρίσεων Λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεων, Άρθρο 6.
14. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, § 4.
15. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προώθηση και την Προστασία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, § 40.
16. Βλέπε, e.g., *Wisconsin v. Yoder*, 406 U.S. 205, 1972.
17. Άρθρο 18(4), Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα· Τέχνη 13(3), Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, από το Διεθνές Διάταγμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
18. 1981 Διακήρυξη του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Μισαλλοδοξίας και Διακρίσεων Λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεων, Άρθρο 5, Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Άρθρο 14(2), Κατευθυντήριες Γραμμές για Αναθεώρηση της Νομοθεσίας που Σχετίζεται με τη Θρησκεία ή τις Πεποιθήσεις, Προετοιμασμένη από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων

- του OSCE/ODIHR για τη Θρησκευτική Ελευθερία σε Συνεννόηση με την Επιτροπή της Βενετίας, άρθρο 13.
19. Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2· *Το Εγχειρίδιο της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας Περί μη Διακρίσεων*, Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα από κοινού με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
 20. Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για την Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, ¶ 27-29, HRC 16/53, 15 Δεκεμβρίου 2010.
 21. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, ¶ 5.
 22. Διακήρυξη για τη Θρησκευτική Ελευθερία, *Dignitatis Humanae*, Κοινοποιήθηκε από την Αγιοσύνη του τον Πάπα Παύλο VI, 7 Δεκεμβρίου 1965.
 23. 1981 Διακήρυξη του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Μισαλλοδοξίας και Διακρίσεων λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεων, Άρθρο 2· Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, ¶ 2.
 24. 1981 Διακήρυξη του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Μισαλλοδοξίας και Διακρίσεων λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεων, Άρθρο 3.
 25. Βιβλιογραφικές παραπομπές, Άρθρο 4· Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, ¶ 2.
 26. Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Άρθρο 18· Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, Άρθρο 18· Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Άρθρο 9· Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί Ισότητας στην Εργασία· Σύμβαση Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας Νο. 111
 27. *Μάρτυρες του Ιεχωβά της Μόσχας εναντίον Ρωσίας* ¶ 120-121 (Παράρτ. 302/02). 10 Ιουνίου 2010.
 28. Κατευθυντήριες Γραμμές για Αναθεώρηση της Νομοθεσίας που Σχετίζεται με τη Θρησκεία ή τις Πεποιθήσεις, Προετοιμασμένη από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του OSCE/ODIHR για τη Θρησκευτική Ελευθερία σε Συνεννόηση με την Επιτροπή της Βενετίας στο 16.
 29. Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για την Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, ¶ 25, HRC 19/60, 22 Δεκεμβρίου 2011.
 30. Η Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων: Ελευθερία της θρησκείας ή Πεποιθήσεων: Νομοθεσία που Επηρεάζει τη Διάρθρωση Θρησκευτικών Κοινοτήτων, Διάσκεψη Αναθεώρησης OSCE, Σεπτέμβριος 1999.
 31. Κατάλογος Θεμάτων Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Καζακστάν, CCPRKaz/Q/1, 2 Σεπτεμβρίου 2010.
 32. Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για την Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, ¶ 25, HRC 19/60, 22 Δεκεμβρίου 2011.
 33. Βλέπε, π.χ., OSCE και Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής της Βενετίας στο 16.
 34. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο ¶ 40-41.
 35. Βλέπε, π.χ., *Μητροπολιτική Εκκλησία της Βεσσαραβίας εναντίον Μολδαβίας*, (Παράρτ. 45701/99), το 2001, η *Εκκλησία της Σαηεντολογίας της Μόσχας εναντίον Ρωσίας* (Παράρτ. 18147/02), 2007.
 36. *Μάρτυρες του Ιεχωβά της Μόσχας εναντίον Ρωσίας* ¶ 101-102 (Παράρτ. 302/02). 10 Ιουνίου 2010.
 37. Βλέπε OSCE και Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής της Βενετίας σε 16-17.

38. Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, Άρθρο 18 (3), Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Άρθρο 9 (2).
39. *Μανουσάκης και άλλοι εναντίον Ελλάδας*, (59/1995/565/651), στις 26 Σεπτεμβρίου 1996, ¶ 44, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό Σχόλιο 22, ¶ 8.
40. Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Γενικό Σχόλιο 22, ¶ 8, *Μητροπολιτική Εκκλησία της Βεσσαραβίας και άλλοι εναντίον Μολδαβίας* (Παράρτ. 45701), 2001.
41. «Πλημμυρίδα Περιορισμών στη Θρησκεία», Σεπτέμβριος 2012, Κέντρο Ερευνών Pew.
42. Βλέπε, π.χ., Ινστιτούτο Διεθνών Μελετών Κοπεγχάγης, Δανίας, Rytkonen, Helle «Χαράζοντας τη Διαχωριστική Γραμμή: Η Διαμάχη για τα Καρτούν στη Δανία και στις ΗΠΑ», 2007· *Islamic Monthly*, «Οι πιο Πρόσφατοι Ξένοι στην Αμερική: Ο Αγώνας των Θρησκευτικών Μειονοτήτων σε όλη την Ιστορία», 13 Μαρτίου 2013· Bahá'í World News Service, «Μια Μελέτη στο Θρησκευτικό Μίσος», 7 Δεκεμβρίου 2013· «*H Guardian Αναγνωρίζει έναν Βαθμό Αντισημιτισμού*», 10 Νοεμβρίου 2011.
43. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ορίζονται ως όλες οι μορφές του Τύπου, μέσω εντύπων, οπτικοακουστικών ή ηλεκτρονικών μέσων ή οποιουδήποτε άλλου μέσου, καθώς και όλοι οι δημοσιογράφοι που μεταδίδουν πληροφορίες μέσω του Τύπου.
44. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Introduction.aspx>.
45. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>.
46. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>.
47. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet2Rev.1en.pdf>.
48. Βλ. π.χ., <http://www.un.org/documents/ga/res/36/a36r055.htm>.
49. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
50. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
51. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIntro.aspx>.
52. Βλ. π.χ., <http://www.ohchr.org/en/issues/freedomreligion/pages/freedomreligionindex.aspx>.
53. Βλ. π.χ., http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.
54. Βλ. π.χ., http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.
55. Βλ. π.χ., http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?pequalscourtandcequals#n1354801701084_pointer.
56. *Μητροπολιτικός Ναός του Bessarabia και άλλους εναντίον Μολδαβίας*, 13 Δεκεμβρίου 2001. Αναθεωρήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2000
57. Συνάντηση της Μαδρίτης, Τελικό Έγγραφο, παράγραφος 14, Ερωτήσεις που Αφορούν την Ασφάλεια στην Ευρώπη.
58. Συνάντηση της Βιέννης, Τελικό Έγγραφο, 1989, Ερωτήσεις που Αφορούν την Ασφάλεια στην Ευρώπη: αρχή 16.3.

CHURCH OF SCIENTOLOGY INTERNATIONAL
6331 HOLLYWOOD BLVD.,
LOS ANGELES, CA 90028 USA

INFO@SCIENTOLOGYRELIGION.ORG

WWW.SCIENTOLOGYRELIGION.ORG

